

Hakif BAJRAMI

SI U OKUPUA KOSOVA NGA JUGOSLLAVIA DHE ME KËRKESE TË KUJT, MË 1945?

Në Kosovë gjatë fundit të nëntorit dhe dhjetorit 1944 do të ndodhë një fushatë e egër antishqiptare nga njësitet, të cilat i komandonte *de jure*, Shtabi i degraduar Operativ i Kosovës. *De fakto*, ato njësi ishin të dirigjuara nga komunisto-çetnikët e sojit të Pavle Joviqieviqit dhe Petar Brajeviqit me Spasoje Gjakoviqin. Në këtë grup hynin edhe shumë kolonistë sllavë me përkatësi komunisto-çetnike, sidomos pas amnistisë së çetnikëve nga Kryesia e AVNOJ-it, më 21 nëntor 1944. (1. Luan Gashi, Historia e krimeve në Kosovë 1943-1946, dorëshkrim i deponuar në A. të Gjermanisë, pa datë).

Fushata e mobilizimit në Kosovë kishte filluar më 30 nëntor 1944, pas Mbledhjes së Byrosë KK për Kosovë dhe Rrafshit të Dukagjinit. Në Këshillim do të analizohet situata politike dhe ushtarake dhe do të zgjidhet Byroja e KK të Kosovës dhe Rrafshit të Dukagjinit. Sekretar politik i PKJ-së për Kosovë do të zgjidhet, Milladin Popoviqi. Sekretar organizativ do të zgjidhet, Dushan Mugosha, ndërsa anëtarë të Byrosë do të zgjidhen: Pavle Joviqeviq, Fadil Hoxha, Boshko Qakiq, Xhavit Nimani, Kërsta Filipoviq, Spasoje Xhakoviq, Ismet Shaqiri, Mita Milkoviq. Në Byro zgjidhen ose vërtetohen këto kuadro: Mehmet Hoxha, kryetar i KNÇ-së për Kosovë dhe Rrafsh të Dukagjinit, komandant i Shtabit Operativ;

Fadil Hoxha, komisar politik i shtabit; Kërsta Filipoviq, komandant për çështje personale; Pavle Joviqeviq, zëvendës i komandantit Petar Brajeviq. Nga mbledhja do të nxirret një dokument që do t'u drejtohet anëtarëve të partisë, komandantëve dhe komisarëve të brigadave. Në dokumentin direktivë të nënshkruar nga Milladin Pooviqi thuhet:

1. “Kundër grupeve të armatosura që luftojnë kundër LNÇ-së sonë duhet të veprojmë energjikisht dhe pa mëshirë. Pasurinë e atyre që rezistojnë duhet shpallë PRONË shtetërore, ndërsa pas afatit të dorëzimit të atyre që janë kundër nesh shtabet e brigadave duhet ta pastrojnë terrenin.

2. Fshatrat që kanë rezistuar ndaj luftës sonë, duhet t'i gjejnë organizatorët e rezistencës dhe ata do të dorëzohen gjyqeve ushtarake të cilat duhet të gjykojnë menjëherë. Pasuria t'u sekuestrohet. Fshatrat e tilla të çarmatosen...

4. Gjatë operacioneve ushtarake në tren duhet pas kujdes që mos të ngjajnë ndërmarrje të pakëndshme (vrasje, plaçkitje e të tjera)... Luftëtarët tanë duhet t'i respektojnë adetet e shqiptarëve.

5. Luftën duhet shpjeguar nëpër konferenca me popull dhe në atë mënyrë ta mobilizojmë popullin për veprime të mëtejme deri në shkatërrimin e okupatorit fashist dhe ta vejme pushtetin popullor...

6. Të gjithë ata që i përgjigjen mobilizimit të sistemohen nëpër njësi. Kjo punë duhet zhvillohet nga zëvendëskomisarët politikë. (2. A. Kosovës, Fondi. KK. I LKK. Letra direktive e M. Popoviqit më 30 XI 1944). Lidhur me këtë, pas kësaj mbledhje të gjithë komunisto-çetnikët në Kosovë do ta marrin leje blanko që të sillen si kolonialistë të rinjë.

Lufta në Ferizaj dhe rrethinë, 1-2 dhjetor 1944

Shtabi i Brigadës së Dytë të Kosovës gjendej në këtë kohë në Ferizaj. Më 1 dhjetor nga Shtabi Operativ do të merret vendimi që dy batalione të kësaj brigade të drejtohen prej Prizrenit për në Gjakovë. Ndërsa, dy batalione tjera të drejtohen prej Ferizajt për në Prizren, për të shënuar një rrotacion të lëvizjes së forcave ushtarake, si është

rregulli i manovrimit. Por, më 2 dhjetor në Ferizaj dhe rrethinë do të zhvillohet luftë e vërtetë në mes forcave patriotike shqiptare që luftonin për Kosovën e bashkuar me Shqipërinë dhe forcave komunisto-çetnike që luftonin për t'iu aneksuar Kosova Serbisë, ashtu siç kishte vepruar Tito me Shtabin Kryesor, më 2 shtator 1944, duke e degraduar në Shtab Operativ, në vartësinë e Shtabit Kryesor të Serbisë. Sulmi kishte ndodhur kundër popullsisë shqiptare duarthatë nëpër fshatrat: Gadime, Budakovë, Zhegofoç, Verbicë, Jezerc dhe në qytezën e Ferizajt. Në saje të epërsisë së armatimit forcat shqiptare do të tërhiqen nga fronti, për ta vazhduar luftën guerile. (3. A. Kosovës, Shënime stenografike për sulmin në Ferizaj të komunisto-çetnikëve të konvertuar-detajisht; Dr. Shaban Hashani, Ferizaj dhe rrethina 1941-1945, gjerësisht).

Lufta në Gjilan dhe rrethinë, më 23 dhjetor 1944

Në Gjilan dhe rrethinë, populli do të mobilizohet nën drejtimin e Idriz Gjilanit me qëllim që t'i mbrojë trojet etnike shqiptare nga okupimi komunisto-çetnik. Në këtë trevë me detyrë speciale për ta venë popullin para aktit të kryer ishte transferuar Divizioni 46 i Serbisë, i armatosur edhe me armë të rënda. Në këtë trevë do të instalohet edhe Brigada XVII e Maqedonisë. Në kuadër të tyre ishte vënë edhe Brigada V e Kosovës. Të gjitha këto do të bëjnë mizori mbi popull sa që do ta detyrojnë komandantin e Shtabit Operativ të Kosovës Fadil Hoxhën, të reagojë duke thënë: “Njësitët partizane me rastin e hyrjes nëpër fshatrat shqiptare po bëjnë mizori dhe kështu po e përlyejnë orientimin tonë për luftë të drejtë. Në këtë reagim tinëzisht do të reagojnë Pavle Joviqeviqi dhe Petar Brajeviqi më 26 dhjetor, duke kërkuar nga Shtabi Suprem që në Kosovë të vihet diktatura ushtarake. (3. Letra e Fadil Hoxhës drejtuar Shtabit Suprem, për Titon; Kërkesa e Pavle Joviqeviqit dhe Petar Brajeviqit, për diktaturë ushtarake në Kosovë, në AVII B. K. 1411).

Si u vendos Divizioni 46 i Serbisë në Kosovë?

Më 20 dhjetor 1945 Shtabi Operativ i AP-së së UNÇ-së të Kosovës do ta lejojë në bazë të imponimit që Divizioni 46 i Serbisë, i stërmëbushur me çetnikë dhe “komunistë” të konvertuar që ta pastrojë pjesën veriore të Kosovës nga elementët kundërshtarë. Divizioni në fillim e kishte për detyrë “pastrimin e sektorit Kushumli-Prishtinë”. Ky divizion përbëhej nga brigadat 25, 26 dhe 27 që do të bëjnë mizori mbi shqiptarë. Në të gjitha dokumentet (janë botuar në seri në origjinal më 1985, ‘86 dhe ‘87, por që nuk i ka lexuar gati askush në “VJETAR” të Arkivit Kosovës - HB, vërehet një shovinizëm ekstrem antishqiptar, vërehet përdorimi i emrit “shiftari”.

Ky divizion ishte në aksion nga 6 janari 1945. Kjo do të thotë dhjetë ditë pasi që Pavle Joviqeviq dhe Petra Brajeviq më 26 dhjetor 1944 kishin kërkuar nga Shtabi Suprem i Jugosllavisë që në Kosovë të vendoset diktatura ushtarake. Me që e dinin me siguri se diktatura do të vendoset, repartet e Divizionit 46 të Serbisë do ta bëjnë shkumb e hi sidomos krahinën e Llapit, me ç’rast popullsia e 83 fshatrave do të arratiset në sektorin e Prishtinës dhe Malësi të Gallapit. Brigadat e Divizionit famëkeq do të djegin sidomos fshatrat Podujevë-Pollatë dhe Pollat-Zhiti-Çuka e Vugnarashit, Oshtor-Kopi-Bajgorë-Bare-Mitashiq-Mazhiq-Rashan-Pasomë-Tarllabuç. Aksioni i krimeve pastaj drejtohej në vijat: Tarllabuq-Mirçë-Gojbulë-Studime-Ceceli-Kumovik dhe kthehej në kotën Llapshticë e Llapit, për t’u mbyllë prapë në Podujevë.

Krimet kishin ngjarë në lokalitetet Obrancë-Bradash-Pollatë-Dobratin-Pakashticë-Bajqinë dhe në Llapashticë të Epërme. Krimet i drejtonte komandanti i Brigadës 26, e cila ishte themeluar pas 21 nëntorit 1944, kur u amnistuan të gjithë çetnikët nga Tito dhe Ivan Ribari. Mizoritë do të vazhdoen nga Brigada 27 e Divizionit 46 të Serbisë në sektorin, Pollatë-Parduz-Revuçë-Kaçanuell-Shkëmbi i Bardhë deri në Bunishtë. Brigada e 25 e Divizionit 46 të Serbisë do të operojë në sektorin, Terstenë-Gumnishtë-Kovaçicë në një kolonë vrastare. Kolona tjetër do të bëjë mizori në Bare-Bajgorë-Kaçanuell deri te Kodra e Naltë. Operacioni i mizorive ndaj popullit duarthatë

kishte filluar me komandë me urdhër të Tomë Popoviqit, komandant i Divizionit 46, më 9 janar 1945. Mizoritë ishin paraparë të zgjasin deri më 14 janar 1945. (4.AVIIB. K. 1941, nr. Regjistrat 1-4/1; K.1341, nr. Regj.11/1). Në raportet e mëtejme jepen fakte se Divizioni 46 i Serbisë kishte hyrë në Kosovë më urdhër të Shtabit Kryesor të Serbisë në operacione në Kosovë, qysh më 25 dhjetor 1944, dhe Brigada 25 në sektorin Mitrovicë-Zveçan-Trepçë ku kishte për detyrë të operojë ushtarakisht dhe politikisht. Kjo do të thotë se, *de fakto* Serbia e kishte vënë pushtetin ushtarak pa u vendosur ai *de jure*, më 8 shkurt 1945. Brigada 26, kishte vepruar ushtarakisht dhe politikisht në sektorin e Prishtinës sidomos në fshatrat Siçevë, Sharban, Rimanishtë dhe disa lokalitete tjera duke vrarë aty këtu njerëz të njohur për të shkaktuar panik dhe duke ua konfiskuar tërë ushqimin. Merreni me mend në këtë operacion gjendet vetëm një pushkë dhe ajo pa municion. Për t'i numëruar 23 burra të pushkatuar pa gjyq dhe pa asnjë reagim, Brigada 27 e këtij divizioni famëkeq do të veprojë në sektorin Vushtrri-Gojbulë-Podujevë duke vrarë e maltretuar popullsinë me qëllim që ajo të zgjasë operacionet e luftës, ashtu si i kishte porositë Vasa Qubrilloviqi dhe komunistët tjerë kriminelë, populli shqiptarë të arratiset kah Shkupi dhe në pronat e tij të instalohen menjëherë kolonistët e rinj nga Serbia. (5.AVIIB. K. 181. 5-2/2).

Si reagoi Fadil Hoxha ndaj këtyre mizorive?

Ja teksti integral i reagimit me titull URDHËRI nr. 3: Ka ngjarë në shumë raste që ushtarët dhe rojet partizane me rastin e kontrollimit të fshatrave si dhe në disa konteste me popull i kanë rrahë disa persona, kështu që kanë shkaktuar reagimin e të gjitha fshatrave. Sjelljet e këtilla e komprometojnë luftën tonë dhe ushtrinë tonë në përgjithësi. Si po veprohet kështu, po barazohet ushtria jonë dhe lufta jonë me ushtrinë dhe xhandarmërinë e ish-Jugosllavisë. Në këtë mënyrë u tërheqim vërejtjen shtabeve dhe komandave të sektorëve, si dhe rojeve partizane që ndaj secilit veprim kriminal do të merren masat më të rrepta ushtarake. Urdhëresa t'u lexohet

ushtarëve dhe rojeve partizane kudo që veprojnë”. Komandanti i Shtabit Operativ të Kosovës dhe Rrafshit të Dukagjinit, Fadil Hoxha. (6.AVIIB. NOB. Kutija - Naredbe). Pas këtij urdhri pason Raporti i Shtabit të Divizionit 46 të Serbisë, dërguar Shtabit Kryesor të Serbisë me këtë përmbajtje: Raporti e zbulon hapur qëllimin e Divizionit 46 të Serbisë që po ushtronte mizori mbi popullin shqiptar. Në raport pika 1 theksohet tekstualisht: “Qëllimi i parë dhe i vetëm nga 20 dhjetori 1944 e deri më 14 janar 1945 është që ta çarmatosim popullsinë shqiptare duke e disiplinuar atë.

Në këtë aksion të çarmatimit po kontrollohen shtëpitë, malet dhe fshatrat me qëllim që kinse po kërkohen armë, por në esencë duhet ndjekur çdo njeri që është shqiptar e që nuk pajtohet me forcën tonë ushtarake. Për këtë qëllim, për ta frikësuar popullin janë vrarë, si raste të izoluara, 19 shqiptarë. Ka pas raste që njerëzit janë vrarë pa asnjë rezistencë. Prandaj, lidhur me këtë konstatojmë: Janë grumbulluar nja 200 pushkë, disa revole, dy pushkomirtaloze, një pushkë antitankist dhe material tjetër ushtarak.

Në fakt, ky armatim nuk ka të bëjë fare me shqiptarë, por me mbajtje të armatimit gjerman që është larguar prej këtyre trevave në drejtim të Sarajevës. Gjatë kësaj kohe ka pas maltretime, por edhe vrasje të fshatarëve. Për gjatë kësaj kohe 20. XII. 1944-9. I. 1945 disa drejtues të njësiteve tona, por edhe disa ushtarë janë sjellë me dhunë ndaj shqiptarëve dhe popullsisë në përgjithësi. Ka pas raste kur janë burgosur fshatarët shqiptarë duke iu nënshtruar njëkohësisht torturave. Me një rast ka pas rrahje masive të fshatarëve sa që ka ardhur deri te një vrasje makabër nga ana e togerit Stoshiq në cilësinë e shefit të Brigadës 26. Ky oficerë i ka vrarë në prani të anëtarëve të familjeve në oborr dy fshatarë, vetëm pse nuk kanë pas armë për t'i dorëzuar. Lidhur me këtë, duhet theksuar se ka pas edhe vjedhje të parave, të orendive dhe gjësendeve të arta që kanë bartë gratë. Por, ka pas edhe shantazhime duke u kërcënuar se duhet të gjeni këtë dhe atë sasi prash dhe ari, ose do të vriteni në masë. Si duket ekziston URREJTJA në mes shqiptarëve dhe serbëve, sepse, këto mizori po iniciojnë disa vendas serbë duke i shtyrë ushtarët tanë në krime monstruoze. Prandaj, nën vellon se po kërkojmë armët e fshehura,

popullsia po torturohet pa masë. Ne kemi marrë masa kundër këtyre keqbërësve në shkallë të lartë disiplinore dhe shpresojmë se ma nuk do të ndodhin”. (7. AVII B> K. 1341-3-1/1). Pas mbarimit të këtij aksioni barbar do të fillojë më 15 janar 1945 mobilizimi.

Çka thuhet për të mobilizuarit më 18 janar 1945?

Në tërë Kosovën parashihej që për dhjetë ditë të mobilizohen 10 000 regrutë për nevoja plotësuese të brigadave të Kosovës: VI, VII dhe VIII. Si rezultat ishin mobilizuar 7 500 shqiptarë, krejt me qëllim që t’i largojnë nga Kosova duke u drejtuar kah Fronti i Sremit. Shumica dërmuese e këtyre të mobilizuarve ishte nga Drenica kryengritëse. Siç dihet ishin formuar tri eshalone. Për ato eshalone thuhet tekstualisht më 17 janar 1945: “Gjatë ditëve 20, 21, 22, 23 dhe 24 janar 1945, nga territori i Kosovës do të niset për Veri Brigada VII që numëron mbi 7 000 luftëtarë, e cila është e përbërë gati në tërësi prej KRIMINELËVE. Kjo brigadë do të udhëtojë për Frontin e Sremit, prandaj duhet të organizohet që asnjë shqiptarë mos të dezertojë derisa të jetë në territorin e Kosovës.

Urdhri të lexohet si material TEJET SEKRET vetëm në radhët e shtabit të brigadave. Lidhur me këtë, me urdhër pasues do të jepet vija e marshit. Ajo ishte, Brigada VII, ose si quhej ndryshe Brigada e Shaban Polluzhës do të sigurohet në vijën Prishtinë-Podujevë-Përpellac-Kushumli-Prekupe, nga ana e *djathhtë* prej Brigadës V të Kosovës prej 20 e deri më 23 janar 1945. Në anën e *majtë* sigurimin do ta kryej Divizioni 46 i Serbisë me brigadat 25, 26, 27 gjatë ditëve 20-23 janar. Të mobilizuarit do të jenë të rrethuar nga çdo anë. Ushtarët tanë që do të gjinden për së afërmi në duar do të bartin SHENJËN “N. O.”, që do të thotë (Narodna Odbrana - Mbrojtjeje Popullore). Kjo do të thotë, se urdhërdhënësit qysh më parë e dini se çka do të ndodhë. E bënë këtë sepse në prapavijë kishin organizuar mizori, sidomos në Drenicë. Të mobilizuarit më 19-20 janar, gjendeshin në fshatrat, Llapshticë-Gllmnikë-Dumosh-Buricë-Konushefc-Penuhë e Epërme-Sibofc-Llugë e Lluzhanit.

Shtrirja jugore ishte në vijën Sallabajë, ndërsa shtrirja veriore ishte në Podujevë. Ndërsa, shtrirja lindore ishte në fshatin Dumosh, kurse shtrirja perëndimore ishte në Llapashticë. Të gjithë të mobilizuarit duhej të ishin të bllokuar. (8. AVIIB. NOB. K. 1341-4-2/1, tejet sekret nr. 7. 17 janar 1945; K. 1341-4-1/1; K. 1341-6-1/1; K. 1411-4-1/1).

Më 23-24 shkurt 1945, Shtabi i Divizioneve Jugosllave kishte marrë urdhër për rrethimin e përgjithshëm të efektivave që i komandonte Shaban Polluzha. (9.AVIIB. K. 1341-6-1/1). Këto forca komunisto-çetnike kishin marrë urdhër që së pari t'i privojnë nga liria duke i izoluar, çarmatosë dhe pastaj burgosë drejtuesit e Shtabit të Shaban Polluzhës. (10.AVIIB. K. 1411-4-1/1). Më 28 janar 1945 ishte paraparë të sulmohen nga efektivat e Divizionit 46 të Serbisë edhe tërë treva e Shalës së Bajgorës. (11.AVIIB. K. 1342-3-1/6). Këto fakte flasin për një ofensivë antishqiptare të divizioneve të sjellura nga Serbia, Mali i Zi dhe Maqedonia. Këto njësi kishin urdhër sekret që nga 3 tetori 1944 për të ndërmarrë sulm frontal kundër shqiptarëve në Kosovë dhe më gjerë me qëllim të riokupimit.

Në lidhje me këtë, Shtabi Operativ i Kosovës nuk ishte njoftuar fare. (12.AVIIB. K. 185-12-1/2). Urdhri i Shtabit Suprem të Jugosllavisë mbante shenjën tejet sekret nr. 10 nga 3 tetori 1944, me detyrë që t'i pastrojë territoret e banuara me shqiptarë. Kjo dëshmon qartë se Tito ishte përgatitë që t'ua plotësojë të gjitha kërkesat serbo-çetnikëve për ta riokupaur Kosovën. Prandaj, çdo bisedë për këtë çështje ishte vetëm një maskë e tejdukshme politike. Lidhur me këtë, më 26 janar 1945 për të mbjellë mjegull, ishin organizuar demonstrata kundër kthimit të Kral Petrit në fronin e Beogradit. Organizimin me qëllim kamuflimi se “nuk do të kthehet regjimi i vjetër”, e kishte organizuar Shtabi i Brigadës 26 nga Divizioni 46 i Serbisë, që po mbillte vrasje masive në Kosovë, pa asnjë shkas në shumë raste. Në të njëjtën ditë nxirren nga burgjet e shumta në Prishtinë 52 shqiptarë dhe pushkatohen në vendin e quajtur Strelishte, kah Gërmia. Ishte organizuar kjo masakër, sepse më 23/4 pastaj me inskenim të OZN-së kishte filluar dezertimi nga Brigada e Shaban Polluzhës në Podujevë në vijën drejt Lluzhanit. Kundër

efektivave të Shaban Polluzhës do të ngriten, Divizioni 46 i Serbisë, Brigadat e Kosovës 1, 2, 3, 4, 5, nga 25-31 janar 1945 në të gjitha frontet. Shkurt, e tërë Drenica dhe Shala e Bajgorës ishte rrethuar me ushtri e pajisur me armë të rënda me qëllim që të bombardohen lokalitetet dhe të shkaktohet frikë në tërë popullsinë. Për këtë skenar kishin punuar OZN-ja dhe shërbimet e Divizionit 46 nga Serbia. (13.AVIIB. 1341 dhe K. 1411-7-1/3;-6-1/1).

Siç shihet, ende nuk kemi diktaturë ushtarake të emëruar *de jure*, por *de facto* ajo ka qenë e vendosur prej që njësitet nga Serbia kanë hyrë në Kosovë në fillim të nëntorit 1944 nga Sektori i Përpellacit dhe Merdarit.

Më 5 shkurt 1945 Shaban Polluzha çmohej se në Divizionin e tij i kishte afro 7 000 luftëtarë. Këto efektiva që do të mobilizohen me ndihmën e Shtabit Operativ të Kosovës, të komanduar nga komandant gjeneral Fadil Hoxha, dhe major Kërsta Filipoviq, komisar politik i shtabit. Deri më tash askush nuk e ka theksuar se përderisa Shaban Polluzha dhe Mehmet Gradica dhe eminenca kryesore e të mobilizuarve Miftar Llausha ishin nisë me vetëdije të shkojnë në Frontin e Sremit, por në prapavijë Sasoje Gjakoviqi, njëfarë shqipfolësi N. Bojiq dhe A. Shukriu do të organizojnë plojën e njohur duke i futë kufomat e të pushkatuarve nën akullin e Lumit Drenica. Lidhur me këtë një konfident shqiptar, pa emër të shënuar në dokumente, që ishte mik i luftës me Bedri Gjinin dhe 12 patriotë të tjerë që Shabani i kishte dorëzuar në OZN do të nxitojnë dhe do t'i tregojnë Miftar Llaushës në Podujevë këtë lajm: “Ju po shkonit në luftë për t'i çliruar trojet e shkieve nga nazistët gjermanë, ndërsa në trojet tona kanë ardhë nazistët dhe çetniko-komunistët e Titos dhe po na masakrojnë. Kthehuni në afërsi të Drenasit në Lumin Drenica dhe shikoni sa kufoma janë nën akull”. Ky lajm do ta ndezë “fitilin” e mosdëgjueshmërisë. (14.AVIIB. Gjerësisht, K. 1341-11-1/1).

Më 7 shkurt 1945 komandën ushtarake e merr Sava Derleviqi, pasi që ishte autorizuar nga Tito për ta vendosë diktaturën ushtarake në Kosovë, krejt me qëllim që sa ma lehtë ta aneksojë. Komandanti i diktaturës ushtarake në Kosovë, Sava Derleviq do të raportojë për 393 shqiptarë të vrarë, 313 të plagosur, 490 të zënë rob, 264 të zënë

pa armë, të dorëzuar 1 078 si dhe 750 të privuar nga liria për sabotazh. Humbjet e Sava Derleviqit ishin: 82 të vrarë, 117 të plagosur dhe 730 të nxënë nëpër shtëpia. Sava Derleviqi raporton se 22 shqiptarë ishin pushkatuar me procedurë të shkurtë. (15.AVIIB. K. 1341-11-1/1).

Ndarja e Kosovës në sektorë mobilizimi, më 12 janar 1945

Pushteti ushtarak, më 12 shkurt 1945, e ndan Kosovën në disa sektorë, duke iu dhënë divizioneve sllave detyra operacionale për shkatërrime masive. Sektorët ishin: 1. Sektori i Shalës së Bajgorës, ku rezistonin Ahmet, Mehmet dhe Riza Selaci në bashkëpunim me Adem Vocën; 2. Sektori i Luginës së Ibrit me Kolashin, ku ndiqeshin shqiptarët ndërsa çetnikët mobilizoheshin dhe nxiteshin për vrasje masive në Kosovë; 3. Sektori i Qyqavicës, ku vepronte Shaban Poilluzha me 7 batalione që në realitet përbënin një divizion; 4. Sektori i Drenicës, ku pushtetin e kundërshtonin: Sadik Rama, Zeçë Rama, Hysen Sadiku; 5. Sektori i Prizrenit, ku pushtetin e kundërshtonte Xhemë Gostivari deri në jugperëndim të Maqedonisë; 6. Sektori i Kaçanikut, ku pushtetin e kundërshtonte Hajdin Matoshi; 7. Sektori i Zhegofcit, ku pushtetin e kundërshtonte Adem Gllavica; 8. Sektori i Keqekollës, ku pushtetin e kundërshtonte efektiva e Hasan Hoxhës, Hakif Rimanishtës dhe Bahtir Dumnicës; 9. Sektori i Karadakut, ku pushtetin e luftonte Ali dhe Liman Stanofci, Xheladin Miftari, Asan Kabashi, Fazli Ranatofci, Ajet Burinca etj. (16. AVIIB. K. 1411-14-1/7).

Më 23 shkurt 1945, me shifër nr. 25, Shtabi i Divizionit 52 të UNJ-së së Kosovës, lajmëronte se më 20 shkurt efektivat e Shaban Polluzhës dhe Mhemet Gardicës janë përqendruar në Qyqavicë. Këto forca në efektivë prej 80 luftëtarësh kanë kaluar nëpër Shtuticë dhe Bezhani. Urdhri për sulm nga batalionet 1-2 të Brigadës IV duhet t'i shpartallojë. Si duket nga efektivat kompakte Shaban Pollzha kishte urdhëruar që të themelohet çeta më të vogla me aftësi operative lëvizëse, sepse në dimër nuk kishin ku të strehohen në rend të parë. Prandaj, më 20-21 shkurt efektiva e Shaban Polluzhës do të

përqendrohet në Terstenik. Në vijim, ishin sulmuar dhe pastaj kontrolluar edhe lokalitetet Kraimirofc, Beçuk etj. Në këtë aksion ishte nxënë rob një luftëtar i plagosur. Ai i kishte informuar, me detyrim pas dhunës kriminale se Shaban Polluzha dhe Mehmet Gradica ishin të plagosur për vdekje nga granatat e topit. Thuhet në raport se Shaban Pollzha ka vdekur, ndërsa Mehmet Gadica i plagosur rëndë nuk mundet të flasë. Patrullat kishin hasë në shenja gjaku në trevat ku ishin zhvilluar luftimet. Në fund theksohet se të dy prijësit legjendarë ishin varrosë në vende të panjohura për okupatorët e rinj. (18.AVIIB. K.1412-4-1/2). Në raportin vijues Shtabi i Divizionit 52 për Shtabin Operativ të Kosovës thuhet se deri më 25 shkurt ishin vrarë 358 ushtarë të Divizionit të Shaban Polluzhës. Numri i kufomave është më i madh, thuhet në dokumente, sepse për shkak të borës nuk kemi mundur t'i gjejmë kufomat e mbetura nën borë. Në këtë kohë ishin zënë rob edhe 98 ushtarë, prej të cilëve 14 ishin pushkatuar. Të tjerët ishin dorëzuar organeve të OZN-së në Skenderaj. Gjithsej ishin dorëzuar 459 ushtarë dezertorë. (19.AVIIB. K. 1411-9-1/5).

Më 26 shkurt, Shtabi Operativ i Kosovës i drejtuar nga kriminelin Sava Derleviq kishte bërë emërime të reja për të ushtruar në popull mizori. Ishin ata Steva Dragojeviq, deri në këtë kohë shef i Shtabit të Brigadës VI i malazezëve ishte i ngarkuar me detyrë që ta kontrollojë tërë prapavijën e fronteve në tërë Kosovës. Kjo vërteton se tërë Kosova ishte kthyer në front të luftës pa asnjë përjashtim. Në këtë drejtim edhe Milutin Nikoliqi nga Brigada VI malazeze ishte emëruar shef i Informimit, duke i vënë në disponim disa çeta lëvizëse, në stilin e “leteçi vodëve” të Nikolla Pashiqit gjatë viteve 1919-1925. Historia e krimeve mbi shqiptarët po përsëritej në të njëjtat forma, me qëllim që populli të arratiset dhe pastaj të sulmohet si “dezertor”. (20.AVIIB. K.1411-5-9). Në lidhje me këtë duhet theksuar edhe këtë informatë se më 27 shkurt 1945 Divizioni 46 i Serbisë e njoftonte Sava Derleviqin se forcat e Shaban Polluzhës janë “likuiduar në tërësi në tërë trenin e Drenicës”. Pas kësaj kohe efektivat e Sava Derleviqit do t'i përqendrojnë aksionet kriminale në trevat e Prizrenit, Rahovecit dhe Gjakovës duke ndërmarrë aksione të

burgimeve dhe vrasjeve në vende publike, me qëllim që populli të frikësohet. Kishte raste kur gjuhej me topa në drejtime të maleve vetëm për të shkaktuar panik. (21. AVIIB. K. 1341-7-3/2).

Mobilizimi i popullsisë në Drenicë nga Shaban Polluzha

Të kthehemi edhe njëherë në një përshkrim të shkurtër të mobilizimit të efektivave të Shaban Polluzhës. Në fund të dhjetorit 1944 dhe fillim të janarit 1945, Shaban Polluzha do ta mobilizojë popullin në Drenicë për t'i mbrojtur trojet shqiptare nga agresioni komunisto-çetnik serb. E vërteta, ashtu si e kualifikonin fuqitë evropiane dhe aleanca ballkanike më 1912 luftën shqiptare për t'i mbrojtur trojet kombëtare, se kinse shqiptarët “po luftojnë për t'i mbrojtur regjimet gjakatare të Stambollit”. Në të njëjtën mënyrë, më 1945, luftën shqiptare prapë për mbrojtjen e trojeve etnike duke i luftuar divizionet jugosllave komunisto-çetnike nga Serbia, nga Maqedonia dhe Mali i Zi, luftë kjo që ishte e drejtë, por pikërisht komunisto-çetnikët do ta zbulojnë kartën e vjetër për akuza ndaj shqiptarëve se kinse po luftonin për mbrojtjen e nazizmit gjerman. E vërteta është se nga 23 nëntori 1944, gjermanë në Kosovë nuk kishte. Fronti kundër nazizmit në janar 1945 kur komunisto-çetnikët po thurnin këso gënjeshtërash, gjermanët ishin në vijën e frontit: Sarajevë-Srem. (23.AVIIB. Fondi LNÇ .K. 1411-gjerësisht).

Luftës së Shaban Polluzhës do t'i bashkëngjitet popullsia e Llapit, Shalës së Bajgorës, Dukagjinit e e tërë Kosovës. Në ballë të reparteve luftarake shqiptare ishte, pra, Shaban Polluzha, ishin edhe Mehmet Gradica, Adem Voca, Ahmet, Mehmet, Rizah Selaci, Ibrahim Lutfiu, Hakif Rimanishta, Mehmet Xhakja, Ukë Toverlani, Musli Dumoshi, Bahtir Dumica e shumë të tjerë. (24. AVIIB. Fondi LNÇ. K. 1411). Me fjalë të tjera në frontet e luftës në janar-shkurt 1945 në tërë Kosovën ishin 8 500 kryengritës. (25. AVIIB. F. LNÇ. K. 1411-Locimi i vullnetarëve shqiptarë, janar-shkurt 1945).

Numri i brigadave komunisto-çetnike në Kosovë, janar-shkurt 1945

Më 21 janar 1945, Fadil Hoxha do ta organizojë një mbledhje të Shtabit Operativ të Kosovës. Në këtë mbledhje, pas kthimit të Shaban Polluzhës me tërë brigadën prej Podujevës për t'u pozicionuar në Drenicë, Shtabi Operativ i Kosovës vendos që ta rrethojë, dhe në rast mosbindje ta sulmojë tërë brigadën si quhej të Shaban Polluzhës. Për rrethimin e brigadës ishin urdhëruar: Brigada e Pestë e Kosovës, dy batalione nga Divizioni 46 i Serbisë (të gjithë ish-çetnikë e HB) si dhe Brigada e KNOJ-it, e njohur për mizori ndaj shqiptarëve, sepse komandohej prej Spasoje Gjakoviqit dhe kriminelëve ordinerë të njohur si dhunues edhe para Luftës së Dytë Botërore në Kosovë. Në këtë rrethanë, do të mbahen disa takime të Shabanit me komunisto-çetnikët, por ato kishin mbaruar pa sukses. E vërteta, sipas Fadil Hoxhës, komandant Shaban Polluzha do të deklarojë: “Llapjanët ma prishën brigadën me propagandë duke thënë se ne po shkojmë në Serbi, por serbët po vijnë në Kosovë për të na i çnjerëzuar familjet dhe për ta okupuar Kosovën, sepse Kosova po shprazet me sherr prej Serbisë”. (26. Shënimet e Fadil Hoxhës më 1986 për një libër që pretendohej të botohet në 420 faqe). Në këtë kohë (janar 1945) brigadat e Kosovës kishin këtë numër luftëtarësh: Brigada e Parë, 1 500 luftëtarë, Brigada e Dytë i kishte 3 200 luftëtarë, Brigada e Tretë i kishte 1 300 luftëtarë, Brigada e Katërt i kishte 1 550 luftëtarë, Brigada e Pestë i kishte 1 350 luftëtarë, Brigada e Gjashtë i kishte 1 400 luftëtarë, Brigada e Shtatë i kishte afro 5 500 luftëtarë. Komandant urdhërdhënës i këtyre brigadave, *de jure* ishte Fadil Hoxha. Komisar politik ishte Kërsta Filipoviqi, i njohur për vrasjet monstruoze të Qamil Hoxhës me shokë në Skenderaj. (27. Fadil Hoxha, Këto shifra ishin nga 3 XII 1944 e deri më 6 janar 1945).

Kur filloi mobilizimi i përgjithshëm në tërë Kosovën?

Sipas dokumenteve të Shtabit Operativ të Ushtrisë Nacionalçlirimtare të Kosovës ishte shtruar nevoja e kohës që të fillojë mobilizimi i përgjithshëm më 15 janar 1945 me moton: “Çdo gjë për front, çdo gjë për liri”. Me këtë devizë do të fillojë mobilizimi i përgjithshëm me emrin për “krijimin e brigadave plotësuese”. Me këtë platformë politike dhe ushtarake në Kosovë do të mobilizohen mbi 20 000 regrutë-luftëtarë. Në operacionin e parë të mobilizimit shqiptarët kishin vajtur në Frontin e Sremi pa asnjë problem.

Në këtë kontingjent ishin rekrutuar, në Brigadën e Parë, prej 2 500 luftëtarësh, të drejtuar nga Qamil Brovina, një patriot i dëshmuar, më 19 janar 1945. (28. Qamil Brovina, Kujtime 1972). Komisar i kësaj brigade ishte Vuko Turkoviq, i njohur si njeri shumë i qetë dhe i paanshëm.

Në Brigadën e Dytë që drejtohej për Srem më 20 janar 1945, e që drejtohej nga Shaban Haxha i kishte 2 500 luftëtarë. Komisar i kësaj brigade ishte Pavle Brajeviq që njihej si antiçetnik i përbetuar.

Në Brigadën e Tretë, më 21 janar 1945, që i kishte 2 600 luftëtarë komandonte Miça Mijushkoviq, i njohur si njeri shumë i afërt me shqiptarë, madje komandonte në gjuhen shqipe! Komisar politik i kësaj brigade (grupe si quhej me tendencë - HB) ishte Vojin Vukeliq, i njohur si komunist shumë i sinqertë, por që ishte me temperament të tepruar prej ushtaraku. Itinerari i këtyre forcave ishte, Prishtinë-Podujevë-Kushumli-Nish-Beograd-Srem. (29. AVIIB. LNç, K. 1411; Shënimet e Qamil Brovinës, *Si shkuam në Srem më 1963*, dorëshkrim). Derisa arritën në Vershac, brigadat e lartshënuara nëpër Serbi do të kalojnë pa probleme të vogla rrugëtimi. Përrjashtim bënë një tentim të komunisto-çetnikëve për ta shkaputë lokomotivën nga vagonët në relacionin Kushumli-Nish, por falë vigjilencës së Musa Efendisë nga Gjakova, që ishte një patriot i vërtetë, katastrofa do të evitohet dhe çetnikët (3 persona) do të pushkatohen me procedurë të shkurtë afër Nishit. (30. Deklaratë e Qamil Brovinës dhe Musa Efendisë, më 1973).

Në Vershac më 19 shkurt 1945 në ora 21:00 regrutët do ta kurdisin arratisjen nga andej dhe do të mësyhen për Beograd. Duke mos e ditur rrugën, oficerët rusë dhe serbë të gjithë 472 regrutë, do t'i arrestojnë në vendin e quajtur Shid. Të gjithë, me përjashtim të dy regrutëve që ishin mbytë në ujërat e Danubit, do të gjinden para Gjykatës Ushtarake, me organizim të OZN-së, që do të themelohet enkas për këtë dezertim. Shtabi i brigadës i drejtuar si i fuzionuar (të gjitha brigadat në një) do ta themelojnë gjykatën dhe në krye të saj do ta emërojë Qamil Brovinën. Pas një hetimi jo të dhunshëm, do të rezultojë se 11 regrutë ishin organizatorë. Të gjithë do të ekzekutohen me ligje të luftës. Nga kjo kohë kjo brigadë do të quhet “Brigada e Shaban Haxhisë”, pasi që lufta kishte marrë dimensione përfundimtare. (31. AVIIB. fasc.1/IV. K. 222).

Mosdëgjushmëria ushtarake e Shaban Polluzhës

Sipas dokumenteve komandant i Brigadës së Drenicës (që kishte edhe nga anët tjera) ishte Mehmet Gradica, ndërsa zv. komandant ishte Shaban Polluzha, por autoriteti i plakut e kishte bërë të vetën dhe brigada quhej e Shaban Polluzhës.

Sipas raporteve të nënshkruar nga komandanti i diktaturës ushtarake S. Derleviq dhe zëvendësit të tij Gjura Medenica më 10 shkurt 1945, ishin mobilizuar 6 300 regrutë shqiptarë. Mbetej për t'u rekrutuar edhe 5 000 të tjerë, të cilët duhej të ishin të gjithë shqiptarë. Pse komandanti e kishte këtë synim, del sheshazi se ishte fjala për shprazje të Kosovës, për ta institucionalizuar okupimin klasik. Lidhur me këtë, për ta kryer detyrën e besuar nga Shtabi Suprem i Jugosllavisë, S. Derleviq kishte kërkuar koordinim të partisë, zonës dhe frontit nëpër komanda të vendeve. Mobilizimin e kishin marrë për detyrë ta kryenin brigadat e Kosovës: 1, 2, 3, 4, 5 dhe divizionet e Serbisë: 24 dhe 46. Në këtë detyrë ishte autorizuar të veprojë edhe një pjesë e Divizionit 41 të Maqedonisë. Në këtë rrethana pushteti ushtarak kishte bërë riorganizime, kuptohet të lejuara nga Shtabi Suprem. Pra, nuk kishte këtu “punë” njëherë për Shtabin Kryesor të Serbisë, deri sa të shprazej Kosova. Prandaj, brigadat e Kosovës: 1, 2

, 4 e përbënin Divizionin e Kosovës me nr. 52. Më 12 shkurt 1945, Brigada 3 dhe 5 të Kosovës, Brigada 6 dhe Brigada 1 e Bokelit (malazeze) e kishin themeluar një shtab komandues dhe ai quhej Grupi i Brigadave. Derisa të parët mobilizonin dhe bënë krime në Kosovë (Divizioni 52) të dytët (Grupi i Brigadave) bënë krime monstruoze në Dukagjin, Drenicë dhe Shalë të Bajgorës. (32. AVIIB. F. LNÇ. K. 1411). Poenta kryesore e këtyre brigadave që silleshin e “pështilleshin” nëpër viset e banuar me shqiptarë, pa e mobilizuar asnjë serbë, sidomos asnjë kolonistë, fliste që popullit shqiptar po i përgatitej thika pas shpine. Mu për këtë arsye Shabn Polluzha nuk kishte pranuar nga fillimi që të rekrutojë ushtarë për LNÇ-në, pa u armatosë. Ky element i kishte shërbyer mjaftë me rastin e shndërrimit të pajtimit njëherë e pastaj të refuzimit që të shkojë në frontin e Sremit.

Si u organizua Brigada e Shaban Polluzhës gjatë janarit 1945?

Në Brigadën e Shaban Polluzhës kishte edhe oficerë shqiptarë që kishin përvojë të duhur ushtarake, por ishin të ngritur edhe politikisht. Ata nuk do të pranojnë të nisen në Frontin e Sremit pa qenë të armatosur. Pra, kësaj brigade nuk do t'i ndodhë sikurse që u ndodhi regrutëve të mobilizuar për Armatën e Katër të vijës së Adriatikut që shkuan në front të paarmatosur, të përcjellur nga ushtarët serbo-maqedonë, të armatosur deri në dhëmbë. Edhe një fakt, ushtarët e rekrutuar për Armatën Jugosllave të Adriatikut nuk i kishin zgjedhë drejtuesit e tyre. Ata sikur po deportoheshin, sikur të ishin rob lufte!

Ja si ishte e organizuar Brigada e Shaban Polluzhës në anën tjetër. Pas mobilizimit Brigada e Shaban Polluzhës mori këtë strukturë. Komandant Brigade Shaban Polluzha (1871-1945), zëvendëskomandant Mehmet Gradica (1915-1945), zëvendës i dytë Rexhep Qena nga Likoshani, këshilltar i parë i Brigadës Azem Aruçi, këshilltar i dytë i Brigadës Sadik Lutani, komandant i Batalionit të Parë Isa Zymberi, komandant i Batalionit të Dytë Sadik Zeka nga Vushtrria, komandant i Batalionit të Tretë Miftar Llausha-Bajraktari,

komandant i Batalionit të Katërt Aziz Xheku nga Oshlani, komandant i Batalionit të Llapit Rifat Maloku, komandant i kompanisë së Çetës Iliaz Muli, komandant i kompanisë Hakif Rimanishta, komandant i Çetës së Llapit Abdullah Mihaliqi (prej të gjithë regrutëve 25% ishin pa armë), komandant i kompanisë Islam Vatofci nga Qyqavica, komandant i kompanisë përcjellëse të Shaban Polluzhës Ajet Qezi. Pasi që kjo Brigadë do të kthehet nga rruga në Podujevë për në Drenicë, duke mos iu bind urdhrave të Shtabit Operativ, me të drejtë sepse në prapavijë, sidomos në Drenicë OZNA-ja kishte bërë mizori, do të zhvillohen sulme ndaj saj nga ana e Divizionit 52 që e drejtonte krimineli Petar Brajeviq nga 10-23 shkurti 1945. (33. AVIIB. Fondi: LNÇ. K. 1411).

Luftimet, thuhet në dokumente janë zhvilluar për çdo ditë. Luftimet më të rrepta sipas këtyre dokumenteve janë zhvilluar më 12 shkurt 1945 në Qyqavicë dhe Kolashin të Vjetër. Në dokumente theksohet për humbjet e mëdha në të dy anët. Pushteti ushtarak, vlerësonte se në anën e Shaban Polluzhës janë vrarë 258 luftëtarë, ndërsa 56 janë nxënë rob. Prej tyre me procedurë të shkurt nga gjyqi ushtarak 12 ishin pushkatuar, ndërsa të tjerët ishin dorëzuar në OZN-në për trajtim. Lidhur me këtë, një dokument i sajuar nga kreshnikët e Ajet Gergurit, dëshmon se të gjithë (44) të mbeturit janë pushkatuar nga Petar Brajeviqi përmes çetës vrasëse që ishte themeluar pranë Divizionit 52 me detyrë speciale. (34. AVIIB.F. LNÇ. K.1411)

Në shënimet e tij Fadil Hoxha, më 1985, thekson se vënia e diktaturës ushtarake, Miladin Popoviqin e ka tronditë. Prandaj, ai kishte vendosë të shkojë në Beograd për të kërkuar sqarime, sepse më 8 shkurt lufta e Shaban Polluzhës dhe luftimet tjera në Kosovë ishin dobësuar deri në masën e fundit. Shkurt, çetat që rezistonin nuk kishin as armatim, as fuqi njerëzore të na rezistojnë. Ata, madje nuk kishin as sanitet, as ushqim të duhur, prandaj koha punonte për Shtabin Operativ dhe strategjinë e tij”. (35. Fadil Hoxha, Dorëshkrim për LNÇ-në 1941-1945, pjesa “Vojna uprava bez razloga”).

“Në Beograd - do të shkruajë Fadil Hoxha - synonim të bisedojmë me J. B. Titon, por aty për aty na u kundërvu Millovan Gjillasi. Më duhet të them se në dhomën përcjellëse ishin edhe A.

Rankoviqi, S. Zhujoviqi, B. Neshkoviqi të cilët nuk i njihja, por e njihja S. V. Tempon. Ai nuk na u afrua fare. Kjo do të thotë se ata ishin marrë vesh që ta ndajnë Kosovën sikurse më 1913, si kërkoi Gjillasi. Por, Milladini reagoi shumë ashpër dhe biseda u ndërpre me largim të Gjillasit nga zyra. Ajo bisedë ka zgjatë jo më shumë se dhjetë (10) minuta. Çdo gjë tjetër si epilog dihet dhe nuk dihet, por Milladini u vra, më 13 mars 1945, nën mbikëqyrjen e pushtetit ushtarak. Zyrën e tij e ruanin tri (3) roje dhe nuk kishte shans që ndonjë njeri t'i hyjë në zyrë pa u shënuar dhe pa u pyetur se për çka kërkon takim. Shënimet për këtë regjim kanë munguar gjithmonë dhe ato nuk i kemi kërkuar sepse ishin çështje ushtarake?!". (36. Fadil Hoxha, Dorëshkrim për LNÇ-në 1941-1945).

Pasojat e diktaturës ushtarake për shqiptarë

Defaktorizimin e Kosovës në të gjitha aspektet Shtabi Suprem i Jugosllavisë do ta sigurojë në kontinuitet, hap pas hapi. Ja faktet. Josip Broz Tito, më 2 shtator 1944, në emër të Shtabit Suprem të Jugosllavisë, Shtabin Kryesor të Kosovës e kishte degraduar në Shtab Operativ, nën komandën e Shtabit Kryesor të Serbisë. (AVIIB. K.1411). J. B. Tito më 26 dhjetor 1944, kishte marrë një kërkesë të nënshkruar nga Pavle Joviqeviqi, Petar Brajeviqi dhe Spasoje Gjakoviqi, pa dijen e M. Popoviqit dhe Fadil Hoxhës, që në Kosovë të vendoset diktatura ushtarake, me qëllim që populli i kësaj treve shqiptare mos të ketë mundësi që me referendum ta kërkojë bashkimin me Shqipërinë. Lidhur me këtë, pushteti çetnik-komunist (çetnikët, kryesia e AVOJ-it i kishte amnistuar, më 21 nëntor 1944) do të inskenojë konflikte në vise të ndryshme të Kosovës me qëllim që të justifikohen masat represive ushtarake në kushte të luftës. Lidhur me këtë, me kërkesë të Millovan Gjillasit dhe A. Rankoviqit, Vasa Qubrilloviqi kishte përpiluar program për likuidimin e shqiptarëve dhe atë ua kishte dorëzuar çarqeve ushtarake, më 3 nëntor 1944, në Beograd. Për atë program ishte dakorduar edhe J. B. Tito. Po atë, do ta pranojë edhe E. Kardeli, më 1974 në Kranj të Sllovenisë.

Çka thotë Fadil Hoxha për vendosjen e diktaturës ushtarake?

Fadil Hoxha shkruan se forcat balliste në Kosovë ishin shumë të fuqishme më 1945. (Fadil Hoxha nuk e dinte se ballistë, në Kosovë, në kuptimin ushtarak si formacione ushtarake nuk kishte, por kishte rezistencë të armatosur kundër ardhjes së efektivave ushtarake komunisto-çetnike nga Serbia, Mali i Zi dhe Maqedonia, të dirigjuara nga PKJ-HB). Forcat balliste, vijon Fadili i udhëhiqnin oficerët dhe personat tjerë të ushtruar nga Gestapoja. Fon Ler, komandant i Armatës “E” ishte oficerë fanatik që planifikonte t’i tërhiqte 350 000 ushtarë nga Greqia, Shqipëria dhe Maqedonia nëpër Kosovë. Prandaj, më 14 tetor 1944, Fon Ler e vendos shtabin në Mitrovicë, për ta hapur rrugën pastaj të vendoset në Sarajevë, deri në kapitullim, më 15 maj 1945.

Për këtë arsye ai formon shtab dhe i armatosë disa efektiva shqiptarë, në mënyrë që “anglezët mos të vijnë në Kosovë”, si çlirimtarë. Sulmi ndaj efektivave të Shaban Polluzhës, do të shkruaj Fadil Hoxha, para një komisioni shtetëror, që e kishte shti nën HETIME, do të fillojë më 24 janar 1945, në vendin e quajtur Kulinë (ngushticë strategjike në mes Prishtinës dhe Llapit). Forcat partizane do e sulmojnë Divizionin e Shaban Polluzhës me të gjitha mjetet ushtarake mu aty, në atë ngushticë, por pa sukses, sepse ata kishin vendos mos të shkojnë në Frontin e Sremit. Fadil Hoxha pastaj e sjell përbërjen komplete të Shtabit Operativ të Kosovës që e kishte formuar Tito me urdhër sekret nr. 30, më 8 shkurt 1945.

Fadil Hoxha thekson se në ora 08:00 në zyrën e tij do të hyjnë pa paralajmërim disa oficerë. Me këtë Fadili dëshmon se sa ata që erdhën ishin të kujdesshëm dhe sa e çmonin Luftën Antifashiste në Kosovë. Ndodhte ky fenomen sepse po ta çmonin Kosova, duhej të konsiderohej njësi federative e barabartë me njësitet tjera. Por, Tito si demagog politik dhe antishqiptar kishte treguar qysh më 2 shtator 1944 se kush ishte, kur e kishte degraduar Shtabin Kryesor të Kosovës nën Shtabin Kryesor të Serbisë. Ky ishte paralajmërimi evident se çka do të ngjajë me Kosovën - me shqiptarët në Jugosllavi. Në bisedë me ta, Fadili i fton anëtarët e Shtabit Operativ dhe

sekretarin e PKJ-së për Kosovë, Milladin Popoviqin. I njofton se kemi mysafir nga Shtabi Suprem i Jugosllavisë. Në ato rrethana fillon mbledhja ku janë prezent të gjithë anëtarët e duhur për atë moment. Sava Derleviq i prezanton oficerët që vinin nga Beogradi. Ndërsa, Fadil Hoxha i prezanton oficerët e Shtabit Operativ.

Milladini i prezanton anëtarët e Byrosë Politike të Komitetit Krahinor. Pas kësaj “ceremonive” Sava Derleviq e nxjerrë një letër dhe e lexon se në Kosovë vendosë diktatura ushtarake. Pas leximit, disa minuat në sallë mbretëron një atmosferë varri. Ne ishim të befusuar. Milladini zverdhet dhe më shikon - thekson Fadili, se si do të reagojë. Pas leximit, Fadil Hoxha e merr fjalën duke e thënë këtë: “Me siguri se Shtabi Suprem e ka analizuar situatën dhe në bazë të saj ka sjellë vendim. Kjo sipas mendimit tim është dashtë të vendoset më herët, kur kundërshtarët kanë qenë shumë të fortë, por tash kur i kemi mund prapë me ardhjen tuaj ne jemi këtu që t’ju ndihmojmë. Ju keni përvojë në luftë kundër fashistëve dhe çetnikëve. Unë jam në dispozicionin tuaj. Aty ku thotë Shtabi Suprem dhe KQ-ja e PKJ-së, unë jam aty. Jam i sigurt se kështu do të veprojnë edhe shokët tjerë të Shtabit Operativ. Ne do t’ju ndihmojmë me informata”. Kjo bisedë e lehtësoi atmosferën. Fadil Hoxha nuk e dinte se prapa shpinës së tij, Pavle Joviqeviqi, Petar Brajeviqi, Tomë Popoviqi, Spasoje Gjakoviqi dhe Dushan Mugosha kishin komunikuar me Rankoviqin dhe Gjillasin dhe e kishin bind Titon se “nëse nuk vendos diktaturë ushtarake, Kosova do të luftojë deri në pikën e fundit për t’iu bashkuar Shqipërisë”. (37. Fadil Hoxha, Për “Vojna upravën”-pushtetin ushtarak”).

Miladin Popoviqi pastaj e merr fjalën dhe e përshëndet vendimin me ton befasues dhe me një skepticizem se do të angazhohet me të gjitha forcat progresive për stabilitet dhe demokraci në Kosovë. E pra, demokracia që e theksoi dhe diktatura nuk përkonin me pajtimin definitiv politik me këtë akt të tillë militarist dhe do të thoja neofashist. Miladini e shton pyetjen, do të jetë shumë vështirë t’ia shpjegojmë popullit dhe ashtu duke shpjeguar ta arsyetojmë këtë vendim, pasi që ne ishim në fund të

likuidimit të forcave regressive. Sikurse Miladini, për mos me u zbuluar, flet përciptazi edhe Pavle Joviqeviqi. (38. Fadil Hoxha, Pushteti ushtarak, si u vendos).

Pse reagoi Miladini dhe në çka bazohej?

Miladin Popoviqi e mbante qëndrimin e vitit (tetor) 1940 të KQ-së së PKJ-së së Kosova duhet të jetë njësi e posaçme federative, republikë sovjetike e lidhur politikisht drejtpërdrejt me KQ-në e PKJ-së. Kosova pra, ishte sikurse njësitë tjera federative në hierarkinë politike nga viti 1940, por, ishte në të njëjtën pozitë me njësitet tjera kur e kishte themeluar Shtabin Kryesor, më 20 tetot 1942, të cilin S. v. Tempo si delegat i Shtabit Suprem e vërteton se është legjitim, më 15 mars 1943, në Shar. Kosova në aspektin legjislativ me Kuvendin e Bujanit e kishte organin e vet të pushtetit (një AVNOJ) sikurse njësitet tjera. Prandaj, ky degradim nuk ishte i falshëm për Milladinin i cili e dëshironte pozitën më të lartë politike në Kosovë dhe për këtë nuk kishte konkurrencë. Do të reagojë, por do të pësojë, do ta paguaj me jetë. Fadili do të pajtohet dhe do të notojë në ujërat e titizmit duke faktorizuar Kosovën dhe shqiptarët nëpër etapa të vështira që impononte shovinizmi serbomadhi i ndihmuar nga tërë politika jugosllave, pa dallim. (39. Ismet Shaqiri, *Kujtime* 1972).

Sërish e merr fjalën Sava Derleviq, duke sqaruar se Fadil Hoxha dhe Pavle Joviqeviqi mbesin në Shtab. Se Fadil Hoxha do të jetë zëvendëskomandant i Shtabit, ndërsa Pavle Joviqeviqi anëtar përgjegjës për politikë kadrovike. Ndërsa, Petar Brajeviq do të emërohet komandant i Divizionit 52 që do të themelohet. Sava Derleviq do të konstatoj më tej se nga Mali i Zi do të vijnë në Kosovë dy brigada, të cilave do t'iu bashkëngjitet në operacione edhe Brigada e KNOJ-it. Në tërësi në Kosovë do të operojnë 9 brigada kundër armikut për të vënë rend dhe qetësi. Sava Derleviq do të konstatojë se pas pesë ditësh në Kosovë do të vijë nënkoloneli Ratko Vujaqiq-Shpanac i cili do të jetë shef i Shtabit Operativ të Kosovës. Lidhur me këtë, më 9 shkurt 1945, Shtabi Operativ i diktaturës ushtarake do ta analizojë situatën politike dhe ushtarake dhe pastaj

me një proklamatë do t'i drejtohet popullit. Në proklamatë shpjegohet pse është vendosë diktatura ushtarake. Do të kërkohet që për një afat të caktuar të dorëzohen të gjithë dezertorët dhe pas dorëzimit do të ndodhë amnistia. Do të shpjegohen kushtet e dorëzimit. Nëse dezertorët do t'i dorëzohen gjyqit ushtarak, për ta thuhet se do të ketë lehtësira. Ky konstatim dëshmon se pushteti ushtarak do t'i drejtojë tri niveleve të pushtetit: atë legjislativ, gjyqësor dhe ekzekutiv. E vërteta është se, Partia Komuniste si parti e vetme (pa konkurrencë) vihej jashtë ligjit. *De fakto* Sava Derleviqi kishte ardhur në Kosovë me një mision të valive të dikurshëm të vilajeteve të Turqisë. Madje nëse analizohet proklamata, ajo i përngjan “ERRFISE” së Dergut Pashës në shtator të vitit 1910. Si duket shprehja dhe përmbajtja ishin kopjuar prej saj. Lexuesit i mbetet t'i krahasojë. (40. AVIIB. K. 22-30/1).

Edhe Komiteti Krahinor i PKJ-së do ta lëshojë një proklamatë drejtuar popullit. Ndër të tjera, në të thuhet: “Historia e rezistencës në Kosovë fillon me Ferizajn, Gjilanin, Llapin, Drenicën dhe Shalën e Bajgorës. Rezistencës - shkruan në proklamatë - i bashkëngjitet edhe reaksioni çetnik”. Nuk duhet harruar se ka pas keqsjellje edhe nga ana e pushtetit të rinj ndaj shqiptarëve në disa lokalitete e që i kanë dekurajuar qytetarët që ta mirëpresin pushtetin e ri demokratik. Milladini e thekson se në këtë rezistencë kanë gishtë ish-oficerët gjermanë, pohim ky që është sajësë politike dhe nuk mund të vërtetohet me asnjë argument. E vërteta është krejt diku tjetër. Shqiptarët në masë nuk donin që të mbesin sërish nën zgjedhën koloniale të Serbisë apo Jugosllavisë së konvertuar. Prandaj vendosja e pushtetit ushtarak duhet kuptuar si reagim që Kosova mos t'i bashkohet Shqipërisë, ashtu si kishte qenë një pjesë e saj gjatë okupimit nazifashist 1941-1944. Milladin Popoviqi kërkon në proklamatë “likuidim të bandave, pastrim të terrenit dhe forcim të pushtetit popullor, kërkon flakje të shovinizmit dhe mosbesimit në mes popujve të Kosovës. Prandaj, vijon ai, duhet njoftohen organizatat e PKJ-së pse është vendosë pushteti ushtarak. Këtë detyrë ua mveshë sekretarëve të partisë nëpër rrethe dhe lokalitete të

Kosovës. Anëtarët e partisë duhet më tej t'ua shpjegojnë masave të gjëra se pushteti ushtarak është në dobi të tyre, të sigurisë së tyre, për ta krijuar pastaj pushtetin demokratik në rrethana tjera. Pasi që në Kosovë veprojnë shumë divizione dhe brigada nga viset tjera të vendin - shkruan Milladini - ne duhet t'i udhëzojmë që të kanë kujdes në sjellje lidhur me specifikat që mbretërojnë në Kosovë në rrafshin nacional. Individët duhet të kenë kujdes, sepse në rast se keqpërdorin rrethanat dhe pozitën do të përgjigjen në instancat ushtarake dhe partiake në formën ma të ashpër. Duhet - shkruan ai - të punohet që populli të afrohet me pushtetin dhe ngadalë të mësohet me gjendjen e re, por ajo atmosferë krijohet vetëm me mirësjellje partizane ushtarake dhe korrektësi politike dhe njerëzore. (41. A. KQ. PKJ. D. 1580).

Diktatura ushtarake - shkruan në një studim Fadil Hoxha - më 1962, shfuqizohet në fillim të qershorit 1945. Atëbotë, transformohet Shtabi Operativ i Kosovës. Kompetencat e tij kalojnë në Armatën e Tretë me seli në Shkup. (Fadil Hoxha, Aspekte të LNÇ-së, dorëshkrim i pabotuar). Pas këtyre konkluzave politike shtrohet pyetja, pse Fadil Hoxha dhe Milladin Popoviqi shkuan për t'u ankuar në Beograd pikërisht te Josip B. Tito, i cili nuk i pranoi fare, por vetëm M. Gjillasi, i cili me çdo çmim luftonte që Kosovën ta aneksojë Mali i Zi, ose ta ndaj me Serbinë sikurse më 1913. Shtrohet tash pyetja, pse shkoi Milladini kur ai nuk ishte, e këtë e vërtetojnë dokumentet sekrete (Letra e 2 janarit 1945, dërguar KQ-së së PKJ-së nr. 1581), që Kosova t'i takojë Shqipërisë. Jo, Milladini shpresonte se Kosova do të jetë një njësi e barabartë me republikat tjera, ashtu si ishte vendosur në Zagreb, më 1940. Në këtë filozofi politike, Milladini shpresonte se në Republikën e Kosovës “deri në vdekje do të jetë violina e parë”, do të konkludojë Fadil Hoxha më 1985 në një bisedë në Prishtinë. E pra, vrasja e Milladinit e ka pikënisjen këtu, që OZN-ja do ta likuidojë për të bërë Tito, Gjillasi dhe Rankoviqi me Kosovën çka të duan dhe si të duan. Pra, për çdo krim e krime monstruoze ka pas për “eksport”, fajtorë janë këta tre varmihës në pretendim të shqiptarizmit në shekullin XX. (42. Konstatim i një analize të Shtabit USTASH, më 1974 në Mynhen të Gjermanisë).

Vendosja e diktaturës ushtarake në Kosovë, më 8 shkurt 1945

Tejet sekret nr. 30, më 8 shkurt 1945, sipas nevojës së duhur emërojnë:

1. Në Shtabin Operativ të Kosovës dhe Rrafshit të Dukagjinit: për komandant kolonelin Sava Derleviq, deri tash kryeshef i Shtabit të Armatës së Parë të UÇJ, për zëvendës të komandantit kolonel Fadil Hoxhën, për komisar politik kolonelin Gjuro Medenica, për kryeshef të Shtabit kolonel Duklan Vukotiqin, deri tash zëvendës i komandantit të Divizionit 46 të UPÇJ; 2. Shtabi i Divizionit Kosovës: për komandant kolonel Petar Brajeviqin, për komisar politik Aca Vukotiqin, për ndihmës të komisarit politik nënkolonel Bllazha Markoviqin, për shef të Shtabit për Kosovë dhe Rrafsh të Dukagjinit majorin Stanko Mrxhenoviq; 3. Shtabi Operativ për Kosovë dhe Rrafsh të Dukagjinit do të jetë nën komandën e drejtpërdrejtë të Shtabit Suprem. Këtë emërim duhet zbatuar menjëherë. Komandanti Suprem i UPNÇJ-së, mareshal Tito.

Shtabi Suprem i UPNÇJ-së, tejet sekret nr. 31, sipas nevojës së duhur urdhëroi: 1. Që në Kosovë dhe Dukagjin të instalohet dhe funksionojë pushteti ushtarak, i cili do të jetë organ i pushteti shtetëror ushtarak në regjionin e përmendur; 2. Për komandant të pushtetit ushtarak në Kosovë dhe Dukagjin emëroi kolonelin Sava Derleviq, komandant të Shtabit Operativ për Kosovë dhe Dukagjin. Për komisar politik emëroi, nënkolonelin Gjuro Medenica, që do të jetë komisar politik i Shtabit Operativ të Kosovës dhe Dukagjinit. Kolonel Sava Derleviq dhe nënkolonel Gjuro Medenica do ta kryejnë këtë detyrë sipas punës së rregullt në Shtabin Operativ; 3. Për komandant të Regjionit Ushtarak të Kosovës dhe Dukagjinit emëroi, kolonelin Nikolla Bozhoviq. Komanda e regjionit ushtarak është nën komandën e drejtpërdrejtë të pushtetit ushtarak, përkatësisht të Shtabit Operativ për Kosovë dhe Dukagjin; 4. U ndalohej shqiptarëve komunikimi në gjuhën shqipe në vendet publike në

Kosovë dhe Maqedoni; 5. Të dërgohen nëpër kampe të përqendrimit të gjithë shqiptarët që kanë bashkëpunuar me okupatorin dhe pushtetin kuisling si dhe ata që e kundërshtojnë pushtetin tonë popullor dhe demokratik”. (Nga Ditari i Luftës i Josip Gjergjës, viti 1945, i pabotuar; 6. Mbi 90% e shqiptarëve ka bashkëpunuar me fashizmin). Për Shtabin Suprem të Jugosllavisë Tito d. v. (43.AVIIB. Vojna uprava na Kosmetu 1945).

Nga versioni i parë Mosha Piade i evitoi pikën 4, 5 dhe 6, pas një diskutimi problematik në mes Gjillasit, Rankoviqit, Kardelit, Blagoje Neshkoviqit dhe Sreten Zujoviqit. Tito provoi të arbitrojë në favor të personave të theksuar, por Mosha Piade si hebre, duke e njohur kontributin e shqiptarëve doli hapur: “Ky formulim nuk kalon. Është i pandërgjegjshëm dhe i pastudiuar mirë. Sot në radhët e Ushtrisë Nacionalçlirimtare të Jugosllavisë (shkurt 1945) janë mbi 60 000 shqiptarë. Ata po luftojnë heroikisht në të gjitha frontet kundër fashizmit. Nuk mund të barazohen shqiptarët me Xhafer Devën dhe Muharrem Bajraktarit që kanë lidhë marrëveshje me çetnikët e Drazha Mihajloviqit. Lexoni informatat nga terreni”. (44. Shënim i Josip Gjergjës në ditarin e luftës 1945).

Tejet sekret nr. 32. Shtabi Suprem, sipas nevojës së krijuar urdhëroi: 1. Nën komandën e drejtpërdrejtë të Shtabit Operativ në Kosovë dhe Rrafsh të Dukagjinit janë si njësi organike të shtabit: Divizioni i Kosovës, Grupi i brigadave operative të Malit të Zi me dy brigada, Divizioni 46 serb; 2. Shtabi Operativ për K. dhe D. do ta forcojë Grupin Operativ Malazez me një brigadë nga Kosova dhe do t'i ketë tri divizione të cilat duhet t'i kenë 30 000 luftëtarë; 3. Në divizione duhet zbatuar formacionet e organizuara dhe udhëzimet e fundit. Komandanti suprem i UPNÇJ-së, Tito.

Shtabi Suprem i UPNÇJ-së, tejet sekret nr. 33, sipas nevojës së krijuar urdhëroi: 1. Për komandant të Divizionit 44 të UPNÇJ-së emëroi, kolonelin Velko Zhizhiq, deri tani në Shtabin e Korpusit të Dytë të UNPÇJ-së; 2. Për komisar politik të Divizionit 44 emëroi, Vukalica Millutinoviqin; 3. Për zëvendës të komisarit, Dushan Vukotiq. Këtë orar duhet zbatuar menjëherë.

Komandanti suprem, Tito

Tejet sekret nr. 33, sipas nevojës së krijuar zyrtare emëroi: 1. Për komandant të Grupit të Brigadave të UPNÇJ-së kolonelin, Velko Zhizhiq, deri tani në shërbim të Shtabit të Korpusit sulmues të Dytë të UNPÇJ-së; 2. Për ndihmës komisar Dushan Vukotiqin. Këtë urdhër duhet zbatuar menjëherë, Tito. Siç shihet, J. B. Tito, i ndikuar nga klani shovinist serb dhe për ta siguruar pozitën në pushtetin e Jugosllavisë do ta shlyej çdo veçanti të Kosovës. Këtë e bënte edhe për interesa të Malit të Zi, që synonte për ta ndarë Kosovën sikurse më 1913. (45. Dokumente gjinden në: AVIIB. Fondi LNÇ. K.1411). Krijimi i forcës ushtarake që do ta zbatojë pushtetin ushtarak në Kosovë dhe Dukagjin sipas kërkesës së imponuar urdhëroi: Nën komandën e drejtpërdrejtë të Shtabit Operativ për Kosovë dhe Dukagjin tash e tutje janë këto njësite: Divizioni i Kosovës (i përberë prej 9 brigadave ku 85% të ushtarëve ishin shqiptarë. Këta luftëtarë antifashist e faktorizuan Kosovën dhe popullin shqiptar, për ndryshe do të pësonim sikurse folksdojçerët në Vojvodinë dhe italianët në Istër.

Faktorizimin shqiptar në Jugosllavi e siguruan edhe dy divizionet e Shqipërisë - HB). Grupi operativ malazez i përberë nga dy brigade (Brigada e Bokelit e njohur për krime në Kosovë dhe...HB). Divizioni 46 i Serbisë, Shtabi Operativ i Kosovës dhe Dukagjinit do ta forcojë Grupin e Brigadave Malazeze prej të cilave do të formohet divizioni i veçantë. Në këtë mënyrë Shtabi Operativ i Kosovës dhe Dukagjinit do t'i ketë tri divizione të cilat numërojnë 30 000 luftëtarë. Pse ndodhi ky riorganizim në këtë kohë. Sipas dokumenteve sekrete të kohës rezultoi se Mali i Zi - Gjillasi dhe Serbia - Rankoviqi synonin ta ndajnë Kosovën sikurse e ndanë Sanxhakun, ose sikurse e kishin ndarë dikur më 1913. Pse shkuan në Beograd Milladin Popoviqi dhe Fadil Hoxha? (19 shkurt 1945). Pas vendosjes së diktaturës ushtarake në Kosovë, më 8 shkurt 1945, Milladin Popoviqi dhe Fadil Hoxha do të befasohen sepse në kohën kur u vendos diktatura nuk kishte asnjë rrezik për fatin e pushtetit të ri okupues jugosllav në Kosovë. Mbetet enigmatike çështja se si u trajtuan në Beograd Milladini dhe Fadili. Atyre rojet e derës ku ishte

Gjillasi dhe Rankoviqi do t'ua kërkojnë pasaportat e jo lejet identifikuese që i posedonin të dy udhëheqësit e lartë të Kosovës. Me të hyrë në zyrën e Millovan Gjillasit pas një përhëndetje të ftohtë Gjillasi do t'i drejtohet Milladinit në serbishte: “Eja Milladin ta ndajmë Kosovën sikurse Sanxhakun”. Milladini i befasuar pse nuk u pyet pse kanë ardhur në Beograd do të reagojë me një shpejtësi nervoze: “Jo, shoku Gjido, Kosova nuk është Sanxhak dhe nuk do të ndahet prej askujt. Kosova dhe Dukagjini janë një tërësi e moçme administrative dhe ne nuk njihemi atje si pushtet imperialist, por si çlirimtar”. Me këtë bisedë takimi do të merë fund. (46. Fadil Hoxha, Kujtime për shkuarjen në Beograd, më 19 shkurt 1945).

Si reagoi Enver Hoxha ndaj diktaturës ushtarke në Kosovë?

Tash e shtrojmë një pyetje, që nuk është ndier kurrë? A reagoi Enver Hoxha (Shqipëria) ndaj Diktaturës ushtrike të vëndosur në Kosovë nga: Tito-Rankoviq-Stojniq-Gjillas më 8 II 1945. Të dhënat arkivore që nuk janë botuar kurrë e që ruhen në Koleksionet e Sava Zllatiqit dhe Vlladimir Dedierit, gjindet ky shënim zyrtar i Enver Hoxhës më 9 II 1945: “Titos për njoftim. Ne jemi shumë të brengosur për militarizmin e Kosovës. Jemi në dijeni se vllazërit shqiptarë i janë përgjigjë masovikisht thirrjes për mobilizim, shumë më tepër se në viset tjera të vendit tuej. Muskujt nuk i tregohen popullit me ushtri, por i ndihmojnë me demokratizim të jetës, sepse shqiptarët mjaftë kanë vuajtë nga ish Mbretëria Jugosllave kolonizatore.. Divizionet tona që janë jashtë ish kufirit Shqipërisë, që luftojnë përkrah vllazërve të vet kundër nazifashizmit nuk mund të keqpërdorën për t'i zbatuar urdhërat diktatoriale”. Enver. (Tekstin nga shqipja në serbishte e kanë përkthyer Vehap Shita dhe M. Berisha më 1945). Lidhur me këtë jugosllavët do të inskenojnë “dezertime” në Brigadën e VI të Shqipërisë (420 luftarë të “dezertuar”!!!). Si duket, sipas dokumenteve sekrete jugosllave, komuinisto-çetnike, Enver Hoxha do të reagojë edhe te Misioni anglez në Tiranë. Ndërsa anglezët do t` i reagojnë Titos përmes

legatës tyre në Beograd. (47. A. CK. SKJ. Koleksioeti e Sava Zllatiqit dhe Vladimir Dedierit, “Arhivalie” - të ndryshme).

Si reagues heshtazi anglezët?

Kundër diktaturës ushtrake reagon edhe Forein Ofissi britanik, përmes përfaqsesit në Tiranë: “Jugosllavia Demokratike Federative, po i tregon muskujtë në Kosovë. Atje nuk është prek fare agjentina e Antikos dhe dr Qirillit (agjent italian që e drejtonin SIM-in-HB). Ajo agjunkturë shqiptare është katapultuar e tëra në OZN-a, përmes oficerëve të saj, për t’u shërbyer në punën e tyre ideologjike. Edhe agjentët shqiptarë që ishin eminecë e Gestaposë, nuk janë burgosë. Ata, OZN-a po i shfrytëzon për ta konstruktuar rrietin e ri të informatorëve nga shqiptarët që janë të gatshëm të shiten pas çdo steme dhe për pak para, por edhe për shkak se u është premtuar se nuk do të denohen”.

Për këtë reagim serioz dhe problematik, jugosllavët do të inskenojnë kinse në fshatrat e Llapit (në mes të Bradashit dhe Velika Rekës) kanë zbritë 13 diverzantë çetnikë nga ajri e që janë regrruar në Gjermani. Diverzantët ishin zënë “robë” dhe ishin intervistuar duke montuar se kemi “të bëjmë me çetnik të “ZBORIT” fashist serb. Por pas këtij “lëshimi nga ajri”, do të pasojë diverzioni tjetër në Kopaonik i përbërë prej 16 çetnikëve. Të dy palët ishin “deshmi” para anglo-amerikanëve se territori i Kosovës është i rrezikur nga çetnikët, të cilët “kanë miqësi afariste me shqiptarë, sidomos me grupet terroriste”. Prandaj, për ta evituar këtë rrezik në Kosovë është instaluar Diktatura ushtrake.

Me këtë katapultim të rrenave, jugosllavët do ta mbyllin çështjen e Diktaturës, e cila në vijim do të “maskohet” dhe më tutje e tërë pesha e krimeve do të ngushtohet për të oragnizuar një kuvend, ku do të mirret vendimi për “bashkim të Kosovës me Serbinë”. Këtë farsë së pari serbët do ta organizojnë në Beograd, duke e detyruar Mehmet Hoxhën që të deklarojë se: “Shqiptarët kanë dëshirë t’i bashkohen Serbisë Federale”. Pas këtij teatri kriminal, nuk ishte

vështirë të oragnizohet Procesi i Prizrenit më 10 VII 1945. (48. A. CK. SKJ. Koleksioni i Josip Gjergjës; Koleksioni i Velimir Stojniqit).

